

Utbildningsinspektion i Stadions rektorsområde, grundskola F-6 och särskola

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga författningar. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden.

Genomförandet av inspektionen i stadsdel Hyllie Stadions rektorsområde

Skolverket sände den 1 november 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Stadions rektorsområde har bestått av undervisningsråden Ebba Svartz och Martin Persson. Besök i Stadions rektorsområde inleddes den 26-27 april och avslutades den 10-11 maj 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Stadsdel Hyllie Stadions rektorsområde, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Stadions rektorsområde genomfördes formella intervjuer med elever, föräldrar, pedagogisk personal, elevvårdsteam, rektorn samt biträdande rektorer. Lektioner i såväl grundskola, särskola som träningsskola besöktes under dagarna och delar av lektioner observerades i de olika arbetslagen. Besök genomfördes i Svansjöns resursskola och samtal fördes med resursskolans personal.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Stadsdel Hyllie, Stadions rektorsområde	Antal barn/elever
Förskoleverksamhet	312
Skolbarnsomsorg	252
Förskoleklass	64
Grundskola	526
Särskola	46

Utbildningen i rektorsområdet omfattar förskoleverksamhet, förskoleklass, särskola, grundskola årskurs 1-6 inklusive resursskola samt skolbarnsomsorg. Cirka 69 procent av eleverna har utländsk bakgrund.

Förskoleverksamheten består av fem förskolor, Stadionparken, Stensjön, Bellevuegården, Lorensborg, Svansjön samt 3 familjedaghem. Förskoleverksamheten kommer att redovisas i stadsdelsrapporten för stadsdel Hyllie

I rektorsområdet finns två grundskolor, Annebergsskolan med 145 elever och Lorensborgsskolan med 381 elever och med undervisning från förskoleklass

t.o.m. årskurs 6 samt integrerade fritidshem. På Annebergsskolan finns även en särskolenhet med tillhörande skolbarnsomsorg. I särskoleenheten ingår särskola för årskurs 1-6 och träningsskola för årskurs 1-10 och ungefär hälften av eleverna kommer från stadsdel Hyllie, övriga elever kommer från andra stadsdelar i Malmö kommun. På Lorensborgsskolan finns en förberedelseklass med sju elever. Förskoleklasserna är integrerade i de båda skolorna. Till rektorsområdet hör även stadsdelens resursskola, Svansjön, för elever i årskurs 1-6 som har behov av undervisning i särskild undervisningsgrupp.

Rektorsområdet är indelat i fem enheter från förskola till årskurs 6 och med en ansvarig biträdande rektor per enhet. Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i arbetslag årskurs F-2 och årskurs 3-6 och eleverna är indelade i s.k. mentorsgrupper. De flesta av eleverna fortsätter i årskurs 7 till Dammfriskolan.

Flertalet elever bor i närområdet som i huvudsak utgörs av flerfamiljshus och stadsbebyggelse. I direkt närhet till skolorna ligger Malmö Stadion och stora park- och grönområden vilka kompletterar skolornas utemiljö och höjer dess kvalitet.

Annebergsskolan är byggd på 1960-talet medan Lorensborgsskolans huvudbyggnad är byggd på 1950-talet.

I likhet med övriga grundskolor i Stadsdel Hyllie deltar Stadions rektorsområde i "Försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan".

Bedömning

1. Kunskaper, utveckling och lärande

För att följa elevernas kunskapsutveckling använder rektorsområdet diagnostiska prov och de nationella ämnesproven i skolår 5. Det pågår också ett arbete att införa individuella utvecklingsplaner i ämnena engelska, svenska, matematik samt social utveckling. Detta medför att elevernas kunskapsutveckling följs systematiskt i dessa ämnen medan det för övriga ämnen saknas en systematisk uppföljning av kunskaperna.

Tabell 1 Andelen godkända elever eller på god väg att bli godkända på de nationella ämnesproven i årskurs 5 fördelar sig år 2004 enligt följande:

Engelska	Matematik	Svenska
79 %	78 %	89 %

Resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 5 har försämrats med ca 15 procentenheter mellan åren 2003 och 2004. Det är av stor vikt att skolan analyserar de försämrade resultaten och i analysen väger in samtliga tänkbara faktorer som förändringar i skolans organisation, arbetsmetoder, uppföljning av elevernas kunskaper, personal och elevers förutsättningar m.m. Skolan bör göra konkreta insatser för högre måluppfyllelse.

Syftet med de individuella utvecklingsplanerna är att tydliggöra för elever, föräldrar och personal såväl de nationella kunskapsmålen som barns och elevers utveckling. Dock framkommer i intervjuer med elever och föräldrar att kunskapen om målen för utbildningen varierar. Möjligen är målen i engelska, matematik, svenska och de sociala målen mer kända genom arbetet med de individuella

utvecklingsplanerna. Inspektörsteamet bedömer att de nationella kunskapsmålen är föga kända av elever och föräldrar.

De föräldrar som har barn i särskolan eller träningsskolan och som inspektörsteamet samtalade med, uppger att de är mycket nöjda med den utbildning som barnen får. Föräldrarna beskriver att barnen får relevant utbildning och stimuleras efter behov och nivå och att barnen utvecklas kontinuerligt.

Eleverna deltar i skolans formella demokratiska beslutsformer efter ålder och mognad. De visar i samtalen med inspektörsteamet kunskap om rektorsområdets beslutsprocesser och ger exempel på konkreta förändringar som genomförts på skolorna som resultat av deras synpunkter. Det är i huvudsak praktiska frågor som rör skolans inre och yttre miljö som eleverna tar upp för diskussion. Eleverna visar förmåga att argumentera och uttrycker en vilja att påverka och förändra verksamheten.

Genom arbetet i skolans olika råd och genom miljöprojektet ”Grön flagg” utvecklar eleverna förmåga att ta allt större ansvar för såväl sin utbildning som den verksamhet de finns i och för sin miljö.

I samtalen som förs under besöket framkommer att mobbning kan förekomma men att det mestadels är konflikter mellan eleverna som uppstår. Det händer också att enskilda elever blir kränkta genom till exempel ord eller blickar och lärarna menar att klimatet har hårdnat något. Eleverna uppger dock att de tar avstånd från kränkande behandling och är väl medvetna om skolans normer och regler. Lärarna arbetar dagligen för att eleverna skall ha ett respektfullt förhållningssätt mot varandra och mot vuxna och anser att arbetet har gett resultat. Dock menar lärarna att elevernas olika kulturella bakgrund ibland försvårar arbetet med normer och värden som till exempel förståelsen för pojkars och flickors lika värde. Inspektörsteamet upplevde till största delen ett ömsesidigt respektfullt förhållningssätt mellan elever och vuxna samt att eleverna visar acceptans för varandra och för olikheter.

Eleverna är trygga såväl fysiskt som psykosocialt och trivs på sin skola. I rektorsområdets enkät 2004 svarade 96 procent av eleverna att de trivs mycket bra eller bra.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att elevernas utveckling och lärande i särskoleenheten är av god kvalitet och ligger väl i linje med läroplanens mål.

När det gäller resultaten i grundskolan har de försämrats på de nationella ämnesproven i skolår 5. Vidare saknas en systematisk dokumentation över elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Skolorna bör verka för högre måluppfyllelse och personalen bör utveckla en samsyn hur elevernas kunskapsutveckling skall följas. Eleverna bör ges ökad kunskap om målen för utbildningen.

Inspektörsteamet bedömer att eleverna utvecklar normer, värden och förhållningssätt i enlighet med de nationella målen. Den sociala gemenskapen mellan elever och personal är trygg och trivsam och eleverna visar goda kunskaper om skolans beslutsprocesser.

2. Arbetsmiljö och delaktighet

I rektorsområdet har skolledning och personal starkt fokus på värdegrundsfrågorna och driver dessa för att skapa en god arbetsmiljö för elever och personal. Dock fick inspektörsteamet indikationer på att ett gemensamt förhållningssätt inte till alla delar omfattar all personal. Det är av vikt att skolledning och personal fortsätter det gedigna värdegrundsarbetet och arbetar vidare för att skapa ett gemensamt förhållningssätt och större samsyn hos hela personalen.

Det finns välfungerande samverkansorgan med både elever och föräldrar. Rektorsområdet har enhetsråd där föräldrar och personal ingår samt skolråd där föräldrar, skolledning och politiker ingår.

De formella organen för samverkan med eleverna finns i form av mentorsråd, elevråd, elevskolråd samt miljøråd. I elevskolrådet ingår representanter från elevrådet, skolledningen samt de lärare som ansvarar för elevrådet. Elevskolrådet träffas två gånger per termin. Skolledningen arbetar aktivt för att dagordningen på elevråd och elevskolråd i högre utsträckning ska innehålla frågor som rör utbildningens innehåll och arbetsformer. Dock uppmärksammade inspektörsteamet att i elevrådet på Annebergsskolan finns inte samma fokus på att dagordningen ska innehålla frågor som rör utbildningens innehåll och arbetsformer. De frågor som tas upp i elevrådet på Annebergsskolan rör mest den inre och yttre miljön samt olika önskemål från eleverna. I elevrådet ingår även elevrepresentanter från särskolan.

Hela rektorsområdet arbetar mycket aktivt för att göra föräldrarna delaktiga i elevernas lärande. Rektorsområdet arrangerar t.ex. gemensam kompetensutveckling för föräldrar och personal och samverkar med olika föreningar och myndigheter i syfte att främja elevernas lärande. Dock framkommer att det är svårt att få föräldrarna engagerade och att delta i de olika aktiviteterna som erbjuds.

Personalen har ambitionen att elevernas inflytande över utbildningens innehåll och arbetsformer successivt ska öka i takt med ålder och mognad. I stadsdel Hyllie och för rektorsområdet är elevernas inflytande ett prioriterat målområde som ofta diskuteras av personalen. Ansträngningar görs av personalen för att på olika sätt förverkliga detta. Personalen uppger att genom ett elevaktivt och tematiskt arbetssätt ges möjlighet för eleverna att påverka och att utöva ett visst inflytande. I samtalen med eleverna framkommer dock att de anser möjligheten till inflytande som liten. Det är av vikt att det pågående arbetet med att ge eleverna möjlighet till inflytande över utbildningens innehåll och arbetsformer fortsätter samt att diskussioner förs i personalgruppen och med eleverna för att klargöra vad elevinflytande är och innebär.

I Stadions rektorsområde pågår ett aktivt arbete för att förebygga alla former av kränkande behandling. En handlingsplan för arbete mot mobbning finns för rektorsområdet daterad 2003. Handlingsplanen innehåller mål för det förebyggande arbetet och vad personalen skall göra för att förebygga mobbning. Om mobbning skulle inträffa använder skolan Farstametoden, men föräldrarna informeras och görs delaktiga i arbetet. Handlingsplanen omfattar inte det vidare begreppet kränkande behandling och tar inte heller upp när vuxen kränker elev.

I dessa avseenden bör handlingsplanen förtydligas så att den omfattar alla former av kränkande behandling.

Skolan strävar efter att det skall finnas många vuxna bland eleverna och att de vuxna skall reagera och agera direkt om något inträffar. Både på Lorensborgs- och Annebergsskolan finns antimobbningssteam som kontinuerligt arbetar med att förebygga och hantera kränkningar. I antimobbningssteamen ingår pedagoger, två socialpedagoger och skolsköterska. Det förebyggande arbetet innebär bland annat utbildning av personal och kamratstödjare. Kamratstödjarna genomgår en särskild utbildning och träffar antimobbningssteamet regelbundet där socialpedagogerna har ett speciellt ansvar för att handleda kamratstödjarna. Det framkommer i samtalen med eleverna att kamratstödjarnas funktion och roll inte är helt känd och tydlig varken för kamratstödjarna själva eller för övriga elever. Skall kamratstödjarna ha en möjlighet att fullfölja sitt uppdrag är det av vikt att de förstår sitt uppdrag och att deras uppdrag görs känt bland övriga elever. Vidare gör antimobbningssteamet varje år en undersökning av elevernas trivsel på skolan. Undersökningen utvärderas av antimobbningssteamet som därefter föreslår åtgärder. Socialpedagogerna arbetar till största delen med individuella samtal med elever och föräldrar samt handleder personal. De har även mycket kontakter med olika myndigheter som till exempel socialtjänsten.

Skolsköterskan är anställd på 80 procent och skolläkare anlitas vid behov. Förutom sedvanliga hälsoundersökningar och vaccinationer arbetar skolsköterskan förebyggande i och utanför klassrummet med frågor rörande hygien, kost och hälsa med mera. I rektorsområdet finns en grupp kallad "Stadion mot droger" som arbetar förebyggande för att minska ungdomarnas kontakter med alkohol, narkotika och tobak. Arbetet vänder sig i första hand till elever i årskurs 4 till 6. Informationer och föreläsningar genomförs för såväl elever som föräldrar.

Rektorsområdet skapar förutsättningar för att ge eleverna daglig fysisk aktivitet och för detta utnyttjas bland annat de stora grönområdena runt skolan. Eleverna har dessutom möjlighet att välja fotboll inom ämnet idrott och hälsa. Denna aktivitet genomförs i samarbete med ett antal idrottsföreningar.

Sammanfattningsvis är arbetet med den psykosociala och fysiska arbetsmiljön i Stadions rektorsområde i överensstämmelse med läroplanens riktlinjer för hur skolan skall främja värdegrunden. Rektorsområdet arbetar mycket aktivt för att samverka med föräldrarna och att göra dem delaktiga i elevernas lärande. Skolledning och personal bör dock fortsätta utveckla värdegrundsarbetet för att skapa ett gemensamt förhållningssätt och större samsyn hos hela personalen. Vidare är det viktigt att det pågående arbetet med det inre demokratiarbetet fortsätter. Elevernas reella inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer bör stärkas så att eleverna i högre grad kan vara med att ta ansvar för sitt skolarbete. Skolans handlingsplan för att motverka mobbning bör förbättras så att den omfattar alla former av kränkande behandling och förtydligas så att det framgår att den även omfattar när vuxen kränker elev.

3. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Stadions rektorsområde har formulerat en pedagogisk grundsyn som all verksamhet i området skall utgå ifrån. Stor vikt läggs vid det enskilda barnet/eleven och stor hänsyn skall tas till varje individs förutsättningar och förmåga. Det

individuella perspektivet är starkt och kunskapssynen och synen på lärandet speglar den som uttrycks i läroplanen.

Det pågår ett arbete för att konkretisera de nationella målen i kursplanerna. Detta sker genom regelbundna pedagogiska diskussioner i arbetslag och arbetsgrupper och gruppernas arbete ska utmynna i en individuell utvecklingsplan för eleverna. Pedagogerna har börjat arbetet med målen i svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik.

Det framkommer i samtalen med lärarna att det skiljer sig åt hur mycket målen i kursplanerna styr planeringen av undervisningen och teman. På den ena skolan uppger lärarna att de inte självklart stämmer av mot kursplanernas mål vid planering av ett tema. Medan lärarna på den andra skolan beskriver att de utgår från målen vid planering av teman samt att eleverna får information om kunskapsmålen vid start av ett tema. Det är av vikt att pedagogerna fortsätter det påbörjade arbetet med att konkretisera de nationella målen för utbildningen för att öka och stärka den gemensamma kunskapssynen i rektorsområdet.

Vidare framkommer i samtalen med såväl skollädares som lärare att det finns en tendens att andra ämnen än svenska, engelska och matematik får mindre utrymme i undervisningen. Detta kan medföra att eleverna inte har möjlighet att nå målen i årskurs 5. Dessutom följs inte elevernas kunskapsutveckling systematiskt i alla ämnen. Rutiner vid överlämnade till årskurs 7 på annan skola saknas och det förekommer inte heller någon återkoppling från mottagande skolor. Elevernas fortsatta kunskapsutveckling ingår därför inte som en del i rektorsområdets uppföljnings- och kvalitetsarbete. En ökad samverkan med mottagande skolor torde stärka uppföljnings- och kvalitetsarbetet för både mottagande skolor och Stadions rektorsområde. Inspektörsteamet vill göra skolan uppmärksam på att samverkan bör ske med Dammfriskolan och andra skolor för att garantera eleverna den utbildning som de nationella styrdokumenterna anger.

För ett år sedan startade rektorsområdet en omorganisation av sin verksamhet i överensstämmelse med den framtagna pedagogiska grundsynen och ett aktivt och medvetet pedagogiskt utvecklingsarbete pågår. I samtalen med pedagogerna framkommer att de i huvudsak är positiva till förändringarna men att de tycker det tar tid och kraft att ändra arbetssätt och att det är viktigt att se förändringsarbete som en process.

Eleverna är indelade i mentorsgrupper vilket innebär att en pedagog ansvarar för en viss grupp elever, träffar dem regelbundet och ansvarar för kontakt med hemmen, utvecklingssamtal m.m. Mentorsgruppen skall ge eleverna trygghet och samhörighet. Eleverna träffar sin mentor minst tre gånger per vecka. På mentorstiden planerar och utvärderar eleverna sitt arbete och mentorn ger eleverna ramarna för planeringen. Det finns också så kallad resurstid för eleverna för att göra klart det de har planerat.

Inom arbetslagen organiseras eleverna i olika grupper efter behov och nivå och grupperna är inte permanenta utan varierar utifrån tema och elevens utveckling. Vid lektionsbesöken såg inspektörsteamet exempel på goda lärandesituationer.

Rektorsområdet arbetar Bifrostinspirerat vilket bland annat innebär ämnesövergripande tematiskt arbetssätt och att lärandet försiggår i verkstäder eller

ämnesrum. Skolledningen uppger att deltagandet i "Försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan" är positivt och utvecklande för skolan och att det ger en större frihet att utforma undervisningen samt underlättar det tematiska och individanpassade arbetssätt.

Förskoleklasserna är väl integrerade i skolornas verksamhet och leken som lärande utgör en viktig del i skoldagen. Barnen ingår i olika teman tillsammans med årskurs 1 och 2. De ingår också, efter mognad och utveckling, i grupper som arbetar till exempel med språkutveckling och matematik. Organisationen är flexibel och främjar lärande och samverkan för såväl barn som pedagoger. Skolbarnsomsorgen är också väl integrerad i skolornas verksamhet och personalens olika kompetenser i arbetslagen tas tillvara. Efter skoldagens slut tar fritidshemsverksamheten över ansvaret för barnen. Fritidspedagogerna framhåller fritidshemmets roll och vikten av att verksamheten på eftermiddagen skall skilja sig från skolarbetet. Barnen skall märka att de går över i en annan verksamhet. Fritidspedagogerna anser att det är svårt att leva upp till skolbarnsomsorgens uppdrag på grund av stora barngrupper. Inspektörsteamet bedömer emellertid att personalen i förskoleklass och skolbarnsomsorg bedriver en medveten pedagogik och har en väl fungerande verksamhet.

I Stadions rektorsområde finns många barn och elever i behov av särskilt stöd. Trots den goda individ- och nivåanpassningen av eleverna anser såväl skolledning, det lokala resursteamet som personal att de inte i alla delar har möjlighet att ge stöd i tillräcklig omfattning. Det finns tydliga rutiner för att identifiera och ge stöd till elever i behov av särskilt stöd och specialpedagogerna anser att de identifierar alla barn i behov av stöd. Dock anser de att resurserna inte är tillräckliga och att det kan ta lång tid innan stöd sätts in. Det lokala resursteamet tillsammans med mentorn har ett speciellt ansvar för dessa barn.

Eleverna identifieras bland annat med hjälp av olika tester i läs- och språkutveckling, matematik och socioemotionell utveckling. Testerna genomförs av rektorsområdets specialpedagoger. Lärarna ansöker om stöd till eleverna hos det lokala resursteamet som fördelar special- och socialpedagogresurserna efter behov. Specialpedagogerna arbetar konsultativt och handleder personalen. De sätter fokus på arbetssätt, metoder och val av material men arbetar också enskilt med elever. Utifrån samtalen med skolledning, personal och lokalt resursteam kan inspektörsteamet dock konstatera att det finns olika uppfattningar om hur arbetet med barn i behov av särskilt stöd skall genomföras och vilken roll det lokala resursteamet skall ha. Inspektörsteamet vill göra skolledningen uppmärksam på att det är angeläget att en samsyn hos personalen kring arbetet med barn i behov av särskilt stöd utvecklas. En större samsyn i rektorsområdet bör sannolikt innebära en ökad möjlighet för eleverna till högre måluppfyllelse.

Rektorsområdet satsar på att ge stöd till elever för att tala och förstå det svenska språket och sitt modersmål. Ett stort antal av pedagogerna har kompetens i svenska som andraspråk och olika insatser för eleverna görs. Likaså arbetar modersmålslärarna på olika sätt med eleverna bland annat i rektorsområdets "Kraftverk" där eleverna kan få studiestöd. Studiehandledning på modersmålet ges i den omfattning som resurser beviljas av Malmö kommuns gemensamma

modersmålsenhet. Dock anser skolledning och personal att det inte ges i tillräcklig mängd.

Enligt grundskoleförordningen åligger det rektorn att tillse att åtgärdsprogram upprättas för elever med speciella stödinsatser och att eleven och elevens vårdnadshavare skall ges möjlighet att delta vid utarbetandet av programmet. Det framkommer i samtalen att åtgärdsprogram inte finns för alla elever som är i behov av särskilt stöd och det finns en osäkerhet hos skolledning och personal i vilka fall åtgärdsprogram skall upprättas. I huvudsak upprättas åtgärdsprogram för de elever som inte når godkänt på de nationella ämnesproven i engelska, svenska och matematik. Enligt rektorsområdets rutiner har mentorn ansvar för att upprätta åtgärdsprogram med stöd av specialpedagogerna. Vidare framkommer att skolledning och personal anser att de individuella utvecklingsplanerna kan ersätta åtgärdsprogrammen. För de sju eleverna i förberedelseklassen har inte heller åtgärdsprogram upprättats. Inspektörsteamet vill fästa skolans uppmärksamhet på att samtliga elever skall ges det stöd de är i behov av för att nå de kunskapsmål som minst ska ha uppnåtts vid slutet av femte skolåret. Likaså att åtgärdsprogram upprättas med utgångspunkt i elevens hela skolsituation och där det framgår vad skolan vill åstadkomma samt med vilka medel och metoder man vill arbeta och hur det skall utvärderas. Det är av vikt att förhindra begreppsförvirring mellan åtgärdsprogram och individuella utvecklingsplaner. Ett åtgärdsprogram innebär en särskild planering för elever i behov av särskilt stöd men en individuell utvecklingsplan omfattar alla elever och planering av utbildningens innehåll.

I en elevvårdskonferens skall enligt grundskoleförordningen rektorn ingå. Det lokala resursteamet har tagit fram rutiner för förberedande möten inför elevvårdskonferenser men i samtalen med skolledning, elevvårdsteam och personal råder det oklarheter kring rutiner och vem som fattar beslut i elevvårdsärenden. Rektorn uppger att rektorsområdet följer en modell som är framtagen i stadsdel Hyllie där elevrådskonferensen är delegerad till biträdande rektorn. Biträdande rektorn förankrar besluten hos rektorn men rektorn ingår inte i elevvårdskonferensen utom i mycket speciella ärenden. Inspektörsteamet bedömer att detta strider mot grundskoleförordningen.

Utvecklingssamtal äger rum minst en gång per termin och är enligt föräldrar och elever välfungerande och framåtsyftande. Elev, föräldrar och lärare följer upp tidigare överenskommelser, diskuterar elevens kunskaps- och sociala utveckling samt sätter upp nya mål för eleven.

Skolan har välfungerande samverkan med närsamhälle och omvärld genom olika projekt och kontakter med föreningar och socialtjänsten.

Svansjöns resursskola är en stadsdelsfinansierad särskild undervisningsgrupp som har funnits i tio år. Verksamheten äger rum i lokaler som ligger i Bellevuegårdens bostadsområde en bit ifrån Lorensborgs bostadsområde där övriga skolor i Stadions rektorsområde ligger. Vid inspektionstillfället finns det sju pojkar i gruppen som alla kommer från skolor i stadsdel Hyllie. Eleverna har anpassad studiegång på Svansjöns resursskola. Rektorn på elevens hemskola fattar beslut om anpassad studiegång och verksamheten består av undervisning i svenska, matematik, engelska, idrott och hälsa samt social träning. För dessa elever skrivs åtgärdsprogram. På Svansjöns resursskola finns också ett fritids-

hem där tre elever är inskrivna vid inspektionstillfället. Det gemensamma för placeringen på Svansjöns resursskola är att de insatser som gjorts på de skolor som eleverna kommer från inte givit förväntade resultat. En del av eleverna har diagnoser och andra en social problematik av olika karaktär.

Vid samtal med personalen på Svansjöns resursskola uttrycker de att deras uppdrag är otydligt och att kontakterna med elevernas hemskolor är bristfällig. Genomsnittstiden för elevernas placering är enligt personalen två och ett halvt till tre år. Personalen på Svansjöns resursskola ansvarar för att initiera att eleverna skall tillbaka till sina tidigare klasser och skolor. ”Utslussningen” har enligt dem oftast inte fungerat, det har inte funnits tillräckligt med resurser att ta emot eleverna på hemskolan och eleverna har därför stannat kvar på Svansjöns resursskola. Inspektörsteamet vill göra skolledningen uppmärksam på att stöd till elever i grundskolan skall i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör. En särskild undervisningsgrupp är en extra ordinär åtgärd som endast skall användas för en begränsad tid för varje elev.

Personalen på resursskolan har inga träffar med andra pedagoger för erfarenhetsbyte och pedagogiska diskussioner. Däremot har personalen nyligen fått handledning som de är mycket nöjda med. I samtal med eleverna tycker de att utbildningen på Svansjöns resursskola är bra och att personalen är engagerad. De uppger dock att det kan förekomma bråk och de ser sin egen placering på Svansjöns resursskola som en åtgärd för att komma tillrätta med deras tidigare ”negativa beteenden”.

Personalen i särskolan uppger att de planerar elevernas utbildning utifrån den enskilde elevens behov och utgår från målen i kursplanerna samt följer timplanerna för särskolan och träningsskolan. Vid besökstillfället observerade inspektörsteamet en undervisning med stor variation och av mycket god kvalitet samt engagerade pedagoger. Pedagogerna följer elevernas lärande och utveckling genom bland annat observationer och portfolio. För samtliga elever i särskolan upprättas individuella utvecklings-/studieplaner. Stadions rektorsområde arbetar med att införa individuella utvecklingsplaner med en gemensam struktur i hela rektorsområdet. De individuella utvecklingsplanerna skall även gälla särskolans elever. Inspektörsteamet vill påpeka att det är viktigt att de individuella utvecklingsplanerna har en struktur som även täcker in särskolans läroplan och kursplaner. De individuella utvecklingsplanerna bör utgöra ett stöd till pedagoger och föräldrar med att både följa elevernas utveckling och att planera undervisningen för den enskilde eleven. Eleverna har en dagbok/kontaktbok där personliga mål skrivs och följs upp. Både föräldrar och personal uppger att de har en mycket god samverkan kring elevernas lärande och utveckling och att utvecklingssamtal genomförs minst en gång per termin. På eftermiddagen övergår verksamheten i fritidsverksamhet där personalen fortsätter arbetet med elevernas utveckling. Föräldrarna uppger att de är mycket nöjda med fritidshemsverksamheten och att de uppskattar att det är samma personal som är med barnen under hela dagen. Någon större samverkan mellan särskolans och Annebergsskolans personal förekommer inte vare sig i undervisningen eller i gemensamma konferenser.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att undervisning av god kvalitet pågår i Stadions rektorsområde samt att organisationen är mycket flexibel

och fungerande för att möta elevers olika behov. Särskolan bedriver en undervisning med stor variation och av mycket god kvalitet. Ett pedagogiskt utvecklingsarbete pågår och det är av vikt att även det påbörjade arbetet med att konkretisera de nationella målen för utbildningen fortsätter. Vidare bör samverkan utvecklas med de skolor som tar emot eleverna i årskurs 7 för att garantera eleverna den utbildning som de nationella styrdokumenterna anger.

Vidare skall rektorsområdet tillse att stöd ges i tillräcklig omfattning till de elever som är i behov av detta samt att åtgärdsprogram upprättas för alla elever som riskerar att inte nå målen för utbildningen i årskurs 5. Inspektörsteamet vill göra skolledningen uppmärksam på att det är angeläget att en samsyn hos personalen kring arbetet med barn i behov av särskilt stöd utvecklas. Studiehandledning på modersmålet skall ges till samtliga elever som är i behov av det. Enligt grundskoleförordningen skall rektorn ingå i elevvårdskonferensen. Möjligheten att hålla sammanträde med elevvårdskonferensen utan att rektorn är närvarande får inte brukas i en sådan omfattning att skolan i praktiken kringgår föreskrifterna för rektorn att sätta annan i sitt ställe.

4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

I Stadions rektorsområde består skolledningen av en rektor och fem biträdande rektorer. Rektorerna har genomgått den statliga rektorsutbildningen samt andra ledarutbildningar. Fyra av de biträdande rektorerna har genomgått eller går den statliga rektorsutbildningen medan den femte önskar genomgå utbildningen. Rektorsområdet är indelat i fem enheter där varje enhet leds av en biträdande rektor och omfattar verksamhet för barn 1-12 år. Rektorerna arbetar strategiskt övergripande medan de biträdande rektorerna har det operativa pedagogiska ledarskapet och även ansvarar för budget och personalfrågor inom enheten. Rektorerna säger sig ha ett bra stöd från stadsdelens förvaltningsledning. Antalet årsarbetare i rektorsområdet med huvudsakligen pedagogiska arbetsuppgifter är 175. De biträdande rektorerna har arbetsledningsansvar för ca 35 medarbetare. Genom organisationen skapar rektorerna förutsättningar för att driva den pedagogiska utvecklingen i rektorsområdet. Rektorsområdet är inne i ett stort förändringsarbete som syftar till att leva upp till rektorsområdets pedagogiska grundsyn (se avsnitt 3 Pedagogisk verksamhet och undervisning). De biträdande rektorerna driver ett mycket aktivt förändringsarbete. Utifrån den pedagogiska grundsynen finns ett friutrymme som innebär att de fem enheterna har möjlighet att utvecklas något olika och att hålla olika takt i förändringsarbetet. Dock framkommer i samtalen med pedagogerna att det finns personal som anser att utvecklingen av verksamheten är påtvingad uppifrån. De anser också att det saknas en pedagogisk samsyn i en av enheterna på grund av täta byten på tjänsten som biträdande rektor.

För övrigt uppger elever, föräldrar och personal att rektorerna är väl förtrodda med verksamheten och utgör ett bra stöd för verksamheten.

Enligt förordningen skall det finnas en arbetsplan för genomförandet av de fastställda målen för utbildningen. Rektorsområdet har en verksamhetsplan, tillika arbetsplan, med en struktur enligt de direktiv stadsdel Hyllie har givit. De målområden som finns i verksamhetsplanen är beslutade av stadsdelsfullmäktige och är inte rektorsområdets egna prioriterade mål. Enligt rektorerna har både

personal och företrädare för föräldrar medverkat vid utarbetandet av verksamhetsplanen, däremot inte eleverna. Vidare uppger rektorn att verksamhetsplanen revideras kontinuerligt och processas hos personalen. Enligt rektorn och de biträdande rektorerna skall rektorsområdets pedagogiska grundsyn komplettera verksamhetsplanen och dessa dokument tillsammans utgör rektorsområdets arbetsplan. Inspektörsteamet vill uppmärksamma rektorsområdet på att arbetsplanen skall vara ett stöd för pedagogerna i genomförandet av de nationella målen för utbildningen. Vad som ingår i arbetsplanen bör därför förtydligas. Vidare skall företrädare för eleverna medverka vid utarbetandet.

I rektorsområdet bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete och bland annat används enkäter till elever och föräldrar samt Myndigheten för skolutvecklings kvalitetsindikatorer BRUK. Genom dokumentstudier och samtal med skolläring och personal konstaterar dock inspektörsteamet att det rikliga utvärderingsmaterialet inte i någon större grad analyseras för att utgöra underlag för förbättringar av undervisningen. Resultaten kopplas inte till elevernas lärande och redovisas inte heller i rektorsområdets kvalitetsredovisning. Rektorsområdets kvalitetsredovisning saknar en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder rektorsområdet avser vidta om målen inte har uppnåtts. Vidare saknas beskrivning av särskolans och resursskolans måluppfyllelse i kvalitetsredovisningen. Inspektörsteamet bedömer att kvalitetsredovisningen inte uppfyller de krav som förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet anger.

Mottagande i särskolan sker genom Malmö kommuns centrala särskoleenhet. I Stadions rektorsområde ansvarar en av de biträdande rektorerna för utbildningen hon har också ett ansvar som särskolesamordnare i stadsdel Hyllie.

På Svansjöns resursskola är rektorn i Stadions rektorsområde rektor för elevernas utbildning, men eleverna är fortfarande inskrivna i sina hemskolor. Ansökan om plats på resursskolan går genom elevens rektor på hemskolan och det lokala resursteamet i Stadions rektorsområde. En av de biträdande rektorerna i Stadions rektorsområde har på delegation ansvar för verksamhet och personal. Därmed är det oklart vem som är rektor för eleven vilket bör klargöras.

Rektorsområdet har organiserade och regelbundet återkommande möten för planering och pedagogiska diskussioner och starkt fokus läggs på det pågående utvecklingsarbetet. Inspektörsteamet har dock uppmärksammat brister i verksamheten som måste åtgärdas för att tillgodose elevernas rätt till en likvärdig utbildning och rätt till den garanterade undervisningstiden. Att ingå i "Försöksverksamheten skola med utbildning utan timplan i grundskolan" innebär att uppföljningen av elevernas kunskaper är viktig för att säkerställa att utbildning ges i alla ämnen och att eleverna har möjlighet att nå målen i kursplanernas samtliga ämnen. Vidare skall alla elever i behov av särskilt stöd få stöd i tillräcklig omfattning och åtgärdsprogram skall upprättas (se avsnitt 3 Pedagogisk verksamhet och undervisning).

Sammanfattningsvis är ledningen i Stadions rektorsområde väl förtrogen med den dagliga verksamheten, tar ansvar för de övergripande funktionerna som beskrivs i läroplanen samt har en ambition att kontinuerligt utveckla verksamheten. De biträdande rektorerna driver ett mycket medvetet och aktivt förändringsarbete utifrån rektorsområdets pedagogiska grundsyn. Inspektörsteamet

bedömer att arbetsplanen bör utvecklas för att utgöra ett tydligare stöd för pedagogerna i genomförandet av de nationella målen för utbildningen samt att företrädare för eleverna ska medverka vid utarbetandet. Kvalitetsarbetet i rektorsområdet bör förbättras och utvärderingsmaterialet bör i större utsträckning analyseras för att utgöra underlag för förbättringar av undervisningen. Inspektörsteamet bedömer att rektorsområdets kvalitetsredovisning inte uppfyller kraven som förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet anger. Vidare skall åtgärder vidtas för att tillgodose elevernas rätt till en likvärdig utbildning samt rätt till den garanterade undervisningstiden. Beslut om placering i förberedelseklass, resursskola och mottagande i särskola samt vem som är ansvarig rektor för verksamheterna bör klargöras.

5. Tillgång till utbildning och omsorg

Elevers val erbjuds i Stadions rektorsområde med syfte att ge eleverna möjlighet till breddning och fördjupning av sina kunskaper i ett eller flera ämnen. Arbetslagen har stor frihet att tillsammans med eleverna utforma elevers val och även genom det tematiska arbetssättet ges eleverna möjlighet till egna val och fördjupningar.

Det finns 24 olika språkgrupper representerade i rektorsområdet och de största språkgrupperna är arabiska, persiska och pashtu. 45 procent av elever har modersmålsundervisning. Lärare med utbildning i svenska som andraspråk finns i personalgruppen. Som språkval erbjuds spanska, tyska, franska och svenska/engelska.

Det framkommer i samtalen att föräldrar bidrar med ekonomiska medel till klasskassor samt att smärre summor samlas in vid studieresor, utflykter etc. Inspektörsteamet vill betona att undervisningen skall vara avgiftsfri och att endast enstaka inslag av obetydlig kostnad får förekomma.

Rektorsområdet har en god beredskap att möta olika behov hos barn och elever och inspektörerna anser att funktionshindrade har likvärdig tillgång till utbildning.

Elever och föräldrar informeras om utbildningen genom till exempel föräldramöten, enhetsmöten, skolråd, utvecklingssamtal samt genom skolans webbplats. Skriftlig information ges från skolläningen via ett månadsbrev och från mentorerna via ett veckobrev.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att elever och föräldrar har tillgång till information och valfrihet i erforderlig omfattning. Inspektörsteamet påpekar att undervisningen i förskoleklass och grundskola skall vara avgiftsfri. Rektorsområdet bör därför se över rutinerna för insamlandet av medel till studieresor.

6. Resurser

I Stadions rektorsområde har pedagogerna adekvat utbildning för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. 92 procent av personalen har pedagogisk högskoleutbildning. På Lorensborgsskolan är antalet lärare per 100 elever 8,4 och på Annebergsskolan 6,9. Rektorsområdet har två specialpedagoger samt två socialpedagoger. Särskolans personal består av fyra speciallärare, tre specialpe-

dagoger, en fritidspedagog, två förskollärare, varav en går utbildning till 1-7 lärare samt en musikterapeut och dramapedagog. Föräldrarna uppger att de är mycket nöjda med personalens insatser i särskolan och att personalen är mycket kompetent.

I Svansjöns resursskola har det varit stor personalomsättning på tjänsten som biträdande rektor och stödet till personalen har blivit eftersatt. Det har även varit stor omsättning på personal på Svansjöns resursskola och vid inspektions-tillfället finns en vikarierande lärare bland de fyra tjänster som finns på skolan. I grundbemanningen för personalen saknas lärarkompetens. Det är av vikt att det ingår lärarkompetens i grundbemanningen eftersom verksamheten är en skola med fokus på elevernas kunskaper och färdigheter i matematik, svenska och engelska.

Personalens kompetensutveckling kopplas till rektorsområdets utvecklingsinsatser och ges såväl övergripande som på individnivå. Bland annat har rektorsområdet satsat på utbildning i svenska som andraspråk, läsutvecklingsschema och samverkan mellan skola och skolbarnsomsorg. Dock framkommer att personalen önskar mer resurser till kompetensutveckling.

Skolan tillhandahåller läromedel i tillräcklig omfattning och av god kvalitet för att kunna genomföra en tidsenlig utbildning. Skolan har ett välutrustat bibliotek där eleverna har möjlighet till grupparbete eller enskilt arbete. Det finns även en mediaverkstad med en ansvarig pedagog där eleverna kan arbeta med digitala bilder och film.

Lokalerna används flexibelt och är inredda som verkstäder/ämnesrum och det finns god tillgång till grupprum. Inspektörsteamet bedömer lokalerna som ändamålsenliga och att de svarar mot kraven i utbildningen samt att eleverna ges goda förutsättningar för trygghet och lärande. Även skolornas utemiljö tillsammans med de angränsande parkerna och grönområdena bedöms som en tillgång i den pedagogiska verksamheten.

Sammanfattningsvis gör inspektörsteamet bedömningen att Stadions rektorsområde använder sig av lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Dock måste lärarkompetens ingå i grundbemanningen på Svansjöns resursskola. Kompetensutveckling erbjuds utifrån aktuella utvecklingsområden och individuella behov. Inspektörerna gör bedömningen att skolans lokaler, datorer och annat pedagogiskt material håller sådan standard att eleverna kan erbjudas en fullgod tidsenlig utbildning.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten övergripande är av god kvalitet och att elevernas utveckling och lärande ligger väl i linje med läroplanens mål. Särskolans verksamhet bedöms vara av mycket god kvalitet. Eleverna utvecklar normer, värden och förhållningssätt i enlighet med de nationella målen. Den sociala gemenskapen mellan elever och personal är trygg och trivsamt och eleverna visar goda kunskaper om skolans beslutsprocesser. I rektorsområdet har skollledning och personal starkt fokus på värdegrundsfrågorna och driver frågorna för att skapa en god arbetsmiljö för elever och personal. Dock fick in-

spektörsteamet indikationer på att ett gemensamt förhållningssätt inte i alla delar omfattar all personal.

Det finns välfungerande samverkansorgan med både elever och föräldrar. Rektorsområdet arbetar mycket aktivt för att göra föräldrarna delaktiga i elevernas lärande.

Det är av vikt att det pågående arbetet med att ge eleverna möjlighet till inflytande över utbildningens innehåll och arbetsformer fortsätter samt att diskussioner förs både i personalgruppen och med eleverna för att klargöra vad elevinflytande innebär. Ett mer progressionsinriktat synsätt bör utvecklas i rektorsområdet.

Inspektörsteamet såg exempel på undervisning av god kvalitet i Stadions rektorsområde och organisationen är flexibel och fungerande för att möta elevers olika förutsättningar och behov.

Ett utvecklingsarbete pågår för att ta fram individuella utvecklingsplaner för eleverna. Genom att fortsätta det gemensamma arbetet med att konkretisera de nationella målen för utbildningen torde detta bidra till att såväl öka och stärka en gemensam kunskapssyn i rektorsområdet som att förbättra uppföljningen av elevernas kunskaper.

Skolledningen i Stadions rektorsområde är väl förtrogen med den dagliga verksamheten, tar ansvar för de övergripande funktionerna som beskrivs i läroplanen samt har en ambition att kontinuerligt utveckla verksamheten. De biträdande rektorerna driver ett mycket medvetet och aktivt förändringsarbete utifrån rektorsområdets pedagogiska grundsyn. Stadions rektorsområde använder sig av lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva.

Inspektörerna gör bedömningen att skolans lokaler, datorer och annat pedagogiskt material håller sådan standard att eleverna kan erbjudas en fullgod tidsenlig utbildning samt att eleverna ges goda förutsättningar för trygghet och lärande.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden.

De nationella kunskapsmålen är föga kända av elever och föräldrar. Eleverna bör ges ökad kunskap om målen för utbildningen och personalen bör utveckla en samsyn hur elevernas kunskapsutveckling och måluppfyllelse skall följas i samtliga ämnen. Vid inspektionstillfället följts kunskaperna upp endast i engelska, matematik, svenska och social utveckling. Resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 5 har försämrats med ca 15 procentenheter mellan åren 2003 och 2004. Rektorsområdet bör analysera resultaten och göra konkreta insatser för att nå högre måluppfyllelse.

Det är av vikt att skolledning och personal fortsätter utveckla det gedigna värdegrundsarbetet och arbetar vidare för att skapa ett gemensamt förhållningssätt och större samsyn i hela personalgruppen. Rektorsområdets handlingsplan för arbete mot mobbning omfattar inte det vidare begreppet kränkande behandling och tar inte heller upp när vuxen kränker elev. I dessa avseenden bör handlingsplanen förtydligas så att den omfattar alla former av kränkande behandling.

För att säkra kontinuiteten i elevernas lärande och för att säkerställa att eleverna erbjuds en utbildning som har minst den garanterade undervisningstiden är det angeläget att en ökad samverkan mellan Stadions rektorsområde och Damm-friskolan kommer till stånd. Även en samverkan med andra skolor som tar emot eleverna i årskurs 7 är eftersträvarsvärd. Rektorsområdet skall tillse att utbildningen har minst den garanterade undervisningstiden och att elevernas rätt till en likvärdig utbildning tillgodoses.

Det bör klargöras vem som fattar beslut om placering i förberedelseklass, resursskola och mottagande i särskola samt vem som är ansvarig rektor för verksamheterna.

Vidare bedömer inspektörsteamet att arbetsplanen bör utvecklas för att utgöra ett tydligare stöd för pedagogerna i genomförandet av de nationella målen för utbildningen samt att företrädare för eleverna ska medverka vid utarbetandet.

Avgifter tas ut i samband med skol- och studieresor och enligt skollagen skall undervisningen vara avgiftsfri. Endast enstaka inslag av obetydlig kostnad får förekomma. Rektorsområdet bör därför se över rutinerna för insamlandet av medel till studieresor.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Alla elever får inte det stöd de är i behov av. Det är angeläget att en samsyn hos personalen kring arbetet med barn i behov av särskilt stöd utvecklas. Åtgärdsprogram skall upprättas för samtliga elever som är i behov av särskilt stöd, även för de elever som går i förberedelseklass. Studiehandledning på modersmålet skall ges till samtliga elever som är i behov av det.
- Rektorn deltar inte i elevvårdskonferensen.
- Kvalitetsredovisningen för rektorsområdet uppfyller inte kraven som förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet anger.

Datum	Ort
2006-03-01	Lund

Ebba Svartz
Martin Persson